

Å analysere avis: diskursanalytisk tilnærming

MEVIT1510 – Tekst, produksjon og analyse

Høst 2008

Ragnhild Fjellro

Hvorfor diskursanalyse?

- Som oftest på de tekstene vi leser mest (1/4 av alle nordmenn leser VG hver dag)
- Stille spørsmål ved «hverdagstekstene»
- Se hvordan tekst virker sosialt og kulturelt
- Finne doxa; det som tas for gitt (i redaksjoner f.eks, uttalte normer som bare sitter i veggene)

Diskursbegrepet

Dagligtalen:

- en diskusjon
- et spesielt språkbruksmønster

I diskursanalysen:

- *tekst i kontekst*

Norman Faircloughs to betydninger av diskurs

- 1: Som prosess: språkbruk som skaper mening.
- 2: Som merkelapp: betydningsfellesskap med bestemte perspektiver

Hva betyr det?

All tekst/språkbruk er skapt av:

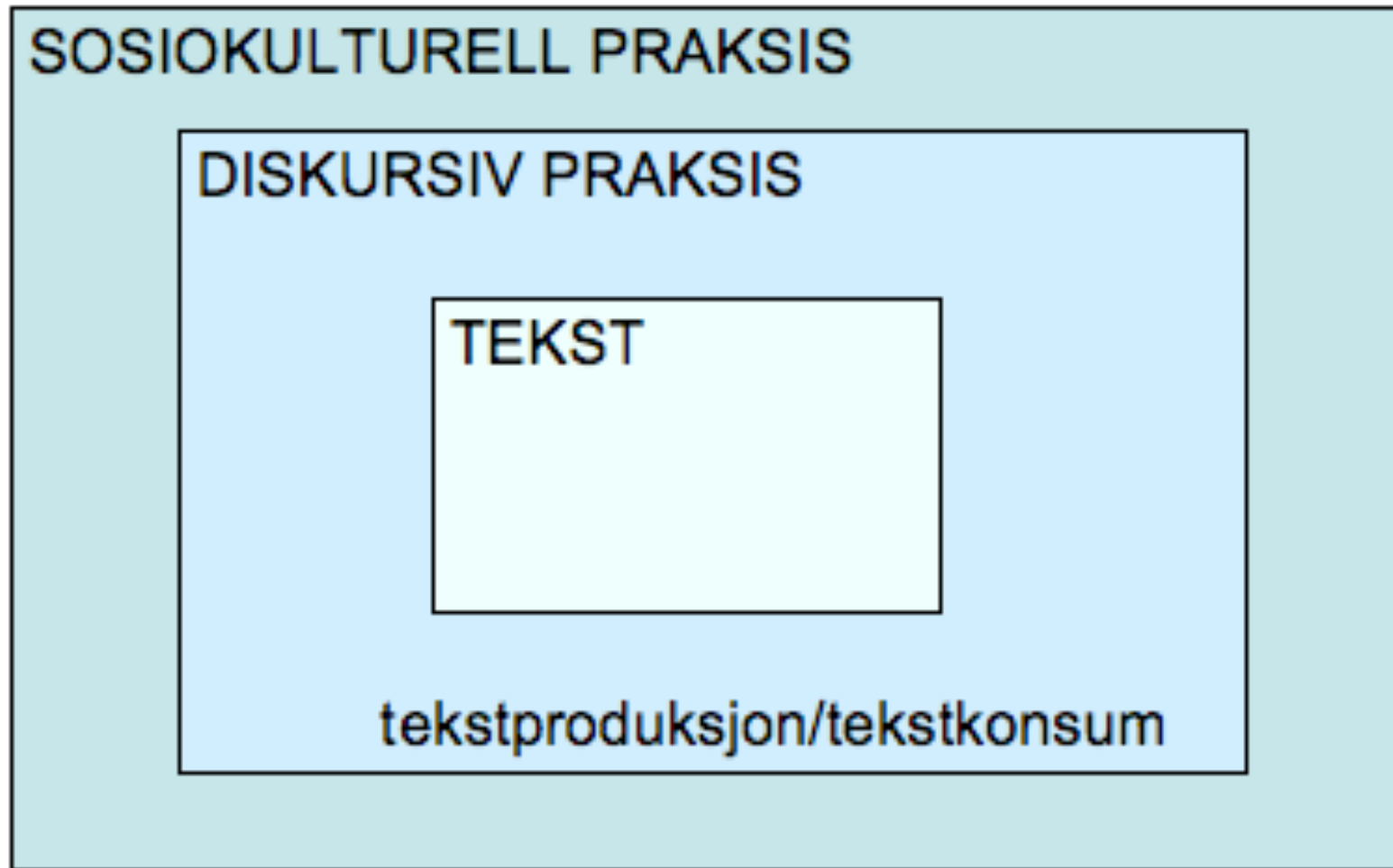
sosiale identiteter

sosiale relasjoner

kunnskapssystemer

Men tekstene/språkbruken bidrar også til
å endre disse.

Faircloughs tredelte univers

Tre blikk på tekst

- Representasjoner :
[Wilborn slutter i TV 2](#)
- Relasjoner
[Lagde hit med Kurt på nachspiel](#)
- Identiteter
[Kalte B-gjengen «Morapuler»](#)

Tekstanalysen

- Vokabular
- Grammatikk
- Semantikk: meningsdannelse
- Syntaks: setningsoppbygging

Hvem er kilden(e)?

Hvem får snakke direkte?

Hvem refereres til?

Hvem snakker ikke?

Hvem snakker ikke, men refereres til?

Hvordan presenteres kildene?

Agens og patiens

- *Agens* - den som utfører handlingene i en setning
- *Patiens* - den handlingen går utover
- Det interessante er ofte hvordan *agens* skjules

Patos, logos og etos

Aristoteles' bevis- og overtalelsesgrunner

1. Logos - *fornuft*
2. Ethos - *karakter*
3. Pathos - *lidenskap*

Presupposisjoner og doxa

- Presupposisjoner; det som tas for gitt i teksten - en underforstått forutsetning
- Doxa – et felles verdigrunnlag i en gruppe som tas for gitt

Sju måter å skjule agens på

- Passiv med utelatt agens
- Upersonlige pronomener
- Infinitiver uten agens
- Verbet få
- Tilstandsbevegelser uten agens
- Naturalisering
- Substantivering

Modalitet

- Grad av sikkerhet hos den som taler
- En skråsikker framstilling har en sterk modalitet, mens en med mange forbehold har en svak modalitet

Anføringsverb/verbbruk

- Hvordan noe gjøres eller sies
- Kategoriserende verb
- Generelle verbalvalg

Språklige virkemidler

- Metaforer
- Metonymier
- Eufemismer
- Personifikasjon
- Synekdoke
- Besjeling
- Allusjon

Modelleseren

- Modelleser er den impliserte leser
- *Hvem* forutsettes som leser, og *hvordan* forutsettes det at teksten leses
- Alt finnes *i teksten*

Multimodal analyse

- Layout og bildebruk
- beskriv utseendet
- Semiotisk analyse av bildene
- Hva symboliserer de?

Intertekstualitet i teksten

- andre konkrete tekster
- kjeder av tekster
- sjangere
- teksttradisjoner

Diskursiv praksis

- rammevilkår for produksjonen
- redaksjonelle ressurser
- sjangerforventninger
- krav til reell inntjening
- andre diskursive praksiser som aktualiseres gjennom teksten?

Sosiokulturell praksis

- Sosial og kulturell kontekst
 - Økonomi
 - Religion
 - Politikk
 - Nasjonalitet
 - osv

Hvilke sosiale konsekvenser kan teksten ha?

- Hvordan formidler og konstruerer teksten:
 - kunnskap og forestillinger om verden
 - sosiale relasjoner
 - identitet og selvforståelse
- Finnes det tendenser til endringer i teksten, som ligger i diskursordenene, eller i den sosikulturelle praksis?